

Brüssel, 1. oktoober 2025
(OR. en)

13342/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0241(COD)

AGRI 452
AGRIFIN 105
FIN 1124
CADREFIN 234
CODEC 1378
ENV 905
FORETS 78

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	2027. aasta järgset ühist põllumajanduspoliitikat käsitlevad ettepanekud: keskkonna- ja kliimaaspektid

Käesoleva märkuse lisas on esitatud eesistujariigi taustteave ja suunavad küsimused nõukogu 27.–28. oktoobri istungiks.

2027. aasta järgne ühine põllumajanduspoliitika – keskkonna- ja kliimaaspektid

Komisjon esitas 16. juulil 2025 ettepaneku 2027. aasta järgse ühise põllumajanduspoliitika kohta. Põllumajanduse ja kalanduse nõukogu 22.–23. septembri 2025. aasta istungil teavitas eesistujariik delegatsioone, et korraldab eelseisvatel nõukogu istungitel temaatilised arutelud ettepaneku eri aspektide üle. Esimene arutelu põllumajanduse ja kalanduse nõukogu 27.–28. oktoobri 2025. aasta istungil toimub keskkonna- ja kliimaaspektide üle. Teemat on juba arutatud ekspertide tasandil ja põllumajanduse erikomitees.

Komisjoni ettepanekuga tehakse keskkonna- ja kliimaaspektidesse mitu struktuurset muudatust. Esiteks tähendaks kahesambalise struktuuri kaotamine seda, et ühise põllumajanduspoliitika keskkonnahoidlike meetmete suhtes kohaldataks ainult ühte normide kogumit. Teiseks võtab komisjon kasutusele põllumajandusettevõtete vastutustundliku majandamise süsteemi, millega asendatakse tingimuslikkuse süsteem. Kolmandaks võetakse kasutusele uus toetusvahend üleminekuks vastupanuvõimelisematele tootmissüsteemidele. Neljandaks, kuigi ühise põllumajanduspoliitika rakendamiseks igas liikmesriigis on ette nähtud miinimumsumma, saaksid liikmesriigid otsustada eraldada osa mittesihotstarbelistest vahenditest oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavades põllumajandusele, sealhulgas keskkonnahoidlikele meetmetele. Lõpetuseks loobutakse praeguses ühises põllumajanduspoliitikas keskkonnahoidlike vahendite sihtotstarbelise kasutamise määramisest. Komisjon teeb siiski ettepaneku võtta kasutusele eelarve jälgimise mehhanism riiklike ja piirkondlike partnerluse kavade panuse kohta ELi kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisse, seades eesmärgiks 43 %, ning võimaluse taotleda liikmesriigi riiklikus ja piirkondlikus partnerluse kavas miinimumsumma eraldamist, tuginedes komisjoni hinnangule liikmesriigi edusammude kohta ELi kliima- ja looduseesmärkide saavutamisel.

Põllumajanduse rohepööre on ELi kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamiseks endiselt väga oluline. Samal ajal mõjutavad kliimamuutused üha enam põllumajandustootjaid ja toiduga kindlustatust, rõhutades vajadust kohanemise järele. Eesistujariik teeb ettepaneku võtta nõukogu hinnangus keskkonna- ja kliimaaspektidele arvesse seda, mil määral ettepanek 1) lihtsustab rohenorme põllumajandustootjate ja haldusasutuste jaoks, 2) muudab rohepöörde elluviimise põllumajandustootjate jaoks atraktiivsemaks ning 3) tagab võrdsed tingimused nii põllumajandustootjatele kui ka liikmesriikidele. Seetõttu sisaldab käesolev märkus keskkonna- ja kliimaaspektide põhielementide kirjeldust ja kahte suunavat küsimust, millest ministrid saavad nõukogu istungil oma sõnavõttudes juhendada.

Juhtimine

Komisjon teeb ettepaneku esitada riiklikud soovitusel, milles antakse igale liikmesriigile suuniseid riikliku ja piirkondliku partnerluse kava põllumajandust käsitleva peatüki kohta. Soovituste eesmärgid hõlmaksid järgmist: kliimameetmete tõhustamine, ökosüsteemi teenuste pakkumine, ringluspõhised lahendused, elurikkuse ja loodusvarade kaitse, kestlik põllumajandus ja loomade heaolu parandamine. Riiklike ja piirkondlike partnerluse kavade koostamisel oleksid liikmesriigid kohustatud nõuetekohaselt põhjendama ja välja tooma elemente, mis käsitlevad tõhusalt kõiki või olulist osa probleemidest, mille komisjon on oma soovitustes kindlaks teinud. Kui komisjon leiab, et kava vastab kehtestatud kriteeriumidele, teeb ta ettepaneku võtta vastu nõukogu rakendusotsus. Liikmesriikide kulude hüvitamine põhineks investeeringute eelnevalt kindlaks määratud vaheeesmärkide ja sihtide täitmisel, samal ajal kui pindala- ja loomapõhiste sekkumiste puhul põhineks see saavutatud väljunditel.

Põllumajandusettevõtete vastutustundlik majandamine

Komisjon teeb ettepaneku võtta tingimuslikkuse süsteemi asemel kasutusele uus põllumajandusettevõtete vastutustundliku majandamise kontseptsioon. Kuigi säilitatakse sotsiaalne tingimuslikkus ja nõue, et põllumajandustootjad järgiksid kehtivaid ELi õigusakte (kohustuslikud majandamisnõuded), palutakse liikmesriikidel lisada oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavasse mitme kaitsetava kirjeldus, mida põllumajandustootjad peavad rakendama, et saada mitme sekkumise kaudu kätte kogu toetussumma. Sellega asendatakse maa hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi kontseptsioon. Toetust, mis põhineb põllumajandusettevõtete vastutustundliku majandamise süsteemil, peetakse olulise kahju ärahoidmise põhimõttega kooskõlas olevaks.

Liikmesriigid peavad määratlema kaitsetavad, millega saavutatakse järgmised eesmärgid:

- a) süsinikurikaste muldade, maastikuelementide ja püsirohumaade kaitse põllumajandusmaal;
- b) mulla kaitse erosiooni eest, mulla potentsiaali säilitamine, mulla orgaanilise aine säilitamine, sealhulgas külvikorra kasutamise või põllumajanduskultuuride mitmekesistamise abil, ning kaitse koristusjäätmete põletamise eest põllumaal; ning c) vooluveekogude ja põhjavee kaitse reostuse ja äravoolu eest.

Praegu määratletakse maa hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi nõuded peamiselt ELi tasandil. Seetõttu antaks ettepanekuga liikmesriikidele rohkem paindlikkust töötada välja riiklikele tingimustele kohandatud kaitsetavad, tingimusel et komisjon kiidab riiklikud ja piirkondlikud partnerluse kavad heaks. Liikmesriigid võivad teatavatel tingimustel kehtestada kaitsetavade suhtes konkreetseid vabastusi ja erandeid. Sertifitseeritud mahepõllumajandusettevõtteid peetakse mitmele kaitsetavade eesmärgile vastavaks. Samuti oleksid põllumajandusettevõtete vastutustundliku majandamise süsteemi kasutamisest vabastatud väikesed põllumajandusettevõtted.

Samuti on olemas uus samaväärsuse võimalus, mis võimaldab põllumajandustootjatel, kes liituvad toetuskavaga, mis on rangem kui konkreetne kaitsetava, pidada seda kaitsetavaga kooskõlas olevaks. Lisaks võiksid põllumajandustootjad saada toetust kaitsetavade rakendamiseks ja säilitamiseks, kui liikmesriigid pakuksid vabatahtlikke keskkonnahoidlikke toetuskavasid, mis neid tavaid hõlmaksid. Komisjon põhjendab seda muudatust osana üleminekust nõuetepõhiselt süsteemilt stiimulite põhisele süsteemile.

Keskkonna ja kliimaga seotud prioriteetsed valdkonnad

Liikmesriigid peaksid põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele pakkuma toetust vähemalt igas järgmises keskkonna ja kliimaga seotud prioriteetses valdkonnas: a) kliimamuutustega kohanemine ja veemajanduse kriisivalmiduse suurendamine; b) kliimamuutuste leevendamine, sealhulgas süsiniku eemaldamine ja taastuvenergia tootmine põllumajandusettevõttes, muu hulgas biogaasi tootmine; c) mulla seisund; d) elurikkuse säilitamine, näiteks elupaikade või liikide kaitse, maastikuelementide kaitse, pestitsiidide kasutamise vähendamine; e) mahepõllumajanduse arendamine; ning f) loomade tervis ja heaolu.

Toetust nendele prioriteetsetele valdkondadele võib anda teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevate ebasoodsate tingimuste hüvitamiseks, põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmeteks või põllumajandustootjate ja metsavaldajate investeringuteks. Liikmesriigid, kelle territooriumil on alasid, kus esineb ülemäärase nitraadisalduse tõttu veereostust, peaksid samuti andma põllumajandustootjatele toetust loomakasvatussüsteemide ekstensiivsemaks muutmiseks või mitmekesistamiseks muu põllumajandusliku tegevusega.

Teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevate ebasoodsate teguritega tegelemise toetus

Komisjon teeb ettepaneku säilitada võimalus anda toetust põllumajanduslikule tootmisele piirkondades, mida mõjutab elupaikade direktiivi ja linnudirektiivi ning veepoliitika raamdirektiivi rakendamine. Kehtivate normide muudatuse kohaselt oleksid toetuskõlblikud ainult põllumajandustootjad, metsavaldajad ja nende ühendused.

Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmed

Liikmesriigid peaksid pakkuma stiimuleid järgmiste meetmete jaoks, mis on kasulikud kliimale, keskkonnale, loomade tervisele ja heaolule ning kestlikule metsamajandusele. Need meetmed oleksid põllumajandustootjatele vabatahtlikud ja võiksid olla kas ühe- või mitmeaastased.

Lisaks teeb komisjon ettepaneku kehtestada vastupanuvõimelisemale põllumajandusele üleminekuks uut liiki kindlasummalised toetused. Põllumajandustootjad koostaksid ülemineku tegevuskava, mille korraldusasutus on heaks kiitnud, et saada rahalisi vahendeid (kuni 200 000 eurot) üleminekuks vastupanuvõimelisematele tootmissüsteemidele, mis hõlmavad üleminekut mahepõllumajandusele ja loomakasvatussüsteemide ekstensiivistamist. Liikmesriigid maksaksid toetuse ülemineku tegevuskava rakendamise perioodil välja osamaksetena, kusjuures viimane makse sõltub kava lõpuleviimisest.

Kui riigisisese õigusega on kehtestatud nõuded, mis lähevad kaugemale ELi õiguses sätestatud vastavatest kohustuslikest miinimumnõuetest, võivad liikmesriigid anda toetust ka põllumajandustootjate ja teiste toetusesaajate võetud vabatahtlikele majandamiskohustustele, mis aitavad neid nõudeid täita. See võimalus võiks julgustada liikmesriike viima ellu ambitsioonikaid riiklikke algatusi, tagades samas, et see ei mõju negatiivselt ELi toetusele, mida nende põllumajandustootjad võivad saada. See uus element sisaldub ka komisjoni koondettepanekus ühise põllumajanduspoliitika lihtsustamise kohta, mis esitati 2025. aasta mais.

Investeeringutoetus

Liikmesriigid peaksid andma põllumajandustootjatele ja metsavaldajatele investeeringutoetust, andes asjakohase üldise panuse põllumajanduse, toidusüsteemide, metsamajanduse ja maapiirkondade vastupanuvõime, eelkõige kliimamuutustele vastupanu võime ja veemajanduse kriisivalmiduse suurendamiseks. Rohepööret toetavad investeeringud võivad olla nii tulused kui ka mittetulused, kusjuures põllumajandustootjate ja metsavaldajate toetusmäär piirdub mõlemat liiki investeeringute puhul 75 %-ga, välja arvatud noorte põllumajandustootjate puhul. Kui ELi õigusega kehtestatakse põllumajandustootjatele uued nõuded, võivad liikmesriigid toetada investeeringuid, mis aitavad põllumajandustootjatel neid nõudeid täita. Seda võib teha kuni kolm aastat pärast seda, kui nõue muutub põllumajandusettevõttele kohustuslikuks, või noorte põllumajandustootjate puhul alates tegevuse alustamisest või kuni äriplaanis sisalduvate seotud meetmete lõpuleviimiseni.

Finantsaspektid ja keskkonnahoidlike meetmete sihtotstarbelise kasutamise tagamine

Riiklike ja piirkondlike partnerluse kavadele eraldatud sihtotstarbelise summa osas teeb komisjon ettepaneku kehtestada vähemalt 30 % riikliku kaasrahastamise määr, mis puudutab põllumajandustootjatele või metsa valdajatele teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevate ebasoodsate teguritega tegelemise eest makstavat toetust, põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmeid ning põllumajandustootjate ja metsavaldajate investeringutoetusi. Vahendite puhul, mille sihtotstarbelist kasutamist pole vaja tagada, on minimaalne riiklik osalusmäär vähem arenenud piirkondade puhul vähemalt 15 %, üleminekupiirkondade puhul vähemalt 40 % ja arenenud piirkondade puhul 60 %. Praeguses kahesambalises süsteemis ei ole riiklikku kaasrahastamise määra I samba ökokavade puhul ja riikliku kaasrahastamise määr on vähemalt 20 % II samba keskkonnahoidlike meetmete puhul.

Käesoleval perioodil kohaldatakse iga liikmesriigi suhtes keskkonnahoidlike vahendite sihtotstarbelise kasutamise tagamist järgmiselt: 25 % I samba puhul ja 35 % II samba puhul. Ettepanekus ei ole ühise põllumajanduspoliitika jaoks keskkonnahoidlike vahendite sihtotstarbelise kasutamise tagamist eraldi ette nähtud. 43 % riikliku ja piirkondliku partnerluse kava eelarvest eraldatakse eeldatavasti kliima- ja keskkonnaeesmärkidele. Komisjon võib siiski paluda liikmesriikidel eraldada keskkonnahoidlike meetmete jaoks väiksema või suurema miinimumsumma, võttes arvesse komisjoni hinnangut liikmesriikide edusammude kohta põllumajanduse, transpordi ja hoonete 2030. aasta kliimaeesmärkide (jõupingutuste jagamise määrus) saavutamisel ning looduse taastamise määru rakendamisel.

Eespool toodut arvesse võttes esitab eesistujariik järgmised küsimused:

- 1. Mil määral saavutatakse ettepanekuga eesmärk muuta rohepöörde elluviimine põllumajandustootjate jaoks lihtsamaks ja atraktiivsemaks?*
- 2. Kuna komisjoni ettepanekus ei ole ühise põllumajanduspoliitika jaoks konkreetset keskkonnahoidlike vahendite sihtotstarbelise kasutamise tagamist ette nähtud, siis kuidas tagada põllumajandustootjatele rohepöördel võrdsed tingimused?*